

Confrontació emocional i deliberació pública sobre sexe de pagament. La pugna entre fàstic i vergonya

Vanesa Saiz Echezarreta

UNIVERSIDAD DE CASTILLA-LA MANCHA

Vanesa.saiz@uclm.es

Cristina Peñarín

UNIVERSIDAD COMPLUTENSE DE MADRID

crispemar@telefonica.net

Rebut: 31/03/2019

Acceptat: 07/10/2020

RESUM

En aquest article abordem els aspectes afectius i motivacionals de la controvèrsia que es pot articular entorn d'un problema públic mediatitzat. Ens interessa analitzar com les emocions acompanyen l'experiència i la definició d'un fenomen com a intolerable contra el qual es reclama intervenció, així com l'apel·lació estratègica a un repertori afectiu per a aconseguir adhesions a una posició particular. Analitzem els sistemes de sentit i les emocions que es mobilitzen en la controvèrsia actual sobre prostitució i tràfic de persones amb fins d'explotació sexual, per a conèixer com operen les perspectives implicades, quines estratègies emocionals utilitzen i com interseccionen en elles disposicions afectives de base i emocions transitòries que serveixen per a orientar la deliberació. Els discursos i relats propis de cada perspectiva, a més de definir i emmarcar les emocions dels actors implicats en la controvèrsia, busquen proporcionar certes experiències emocionals als seus destinataris previstos, els inciten a incorporar certes regles del sentir que formen part de les perspectives morals i ideològiques que cada perspectiva promou.

Paraules clau: esfera pública, emocions, prostitució, semiòtica, imaginaris sociosexuals.

ABSTRACT. *Emotional Confrontation over and Public Deliberation on Paid Sex. The struggle between disgust and shame*

In this paper, we address affective and motivational aspects in relation to the controversy, which can be articulated around a mediated public issue. We are interested in how emotions are a part of the experience and definition of a phenomenon that is seen as intolerable and for which intervention is demanded and the strategic appeal to an affective repertoire in reaching a position on the issue. We analyse the systems of meaning and emotions mobilised in the current controversy about prostitution and trafficking of persons for the purpose of sexual exploitation. The goal here is to grasp how the perspectives involved employ emotional strategies in which basic affective dispositions and transitory emotions intersect, and how this affects deliberation on the issue. Discourses and stories, as well as defining and framing the emotions of the actors in the controversy furnish emotional experiences to their publics, encouraging them to incorporate certain rules of feeling that form part of the moral and ideological perspectives promoted.

Methodologically, we use an ethnographic approach to follow the conflict and a socio-semiotic discourse analysis. Our case study covers two linked viral campaigns in social networks (*Hola Putero and Hola Abolicionista*). The goal is to reflect on the way in which setting and affective strategies hinder resolution of the issue.

Keywords: public sphere, emotions, prostitution, semiotics, socio-sexual imaginaries.

SUMARI

Introducció: mediatització i controvèrsia pública sobre prostitució.

Propostes teòriques: donar sentit a les emocions dels actors i els públics en una controvèrsia

Metodologia

Anàlisi

- Perspectiva abolicionista
- Perspectiva pro drets

Conclusions: valors i emocions en les perspectives de la controvèrsia

Referències bibliogràfiques

Autora per a correspondència / Corresponding author: Vanesa Saiz Echezarreta. Edificio Polivalente - Facultad de Periodismo. Plaza de la Libertad de Expresión, s/n, (16071) Cuenca.

Citació suggerida / Suggested citation: Saiz Echezarreta, V. i Peñarín, C. (2021) Confrontació emocional i deliberació pública sobre sexe de pagament. La pugna entre fàstic i vergonya. *Debats. Revista de cultura, poder y sociedad*, 135(1), 77-93. DOI: <http://doi.org/10.28939/iam.debats-135-1.5>

INTRODUCCIÓ: MEDIATITZACIÓ I CONTROVÈRSIA PÚBLICA SOBRE PROSTITUCIÓ

La prostitució, el treball sexual i la tracta amb fins d'exploració sexual no són nous com a problemes públics (Cefaï, 1996; Gilbert i Henry, 2012; 1991: 31)¹, la seua controvèrsia té una entitat pròpia en l'espai públic contemporani, tant a nivell nacional com internacional (Andrijasevic i Mai, 2016; Bernstein, 2010; Heim, 2012; Sanders, O'Neill i Pitcher, 2009; Serughetti, 2018; Wagenaar i Altink, 2012; Ward i Wylie, 2017). El debat sobre prostitució forma part del conjunt d'assumpes d'interès comú que apareixen quasi com «estructurals» a causa de la seua continuïtat i recurrència en l'esfera pública i que estan dotats d'una intensitat emocional reconeixible per la seua caracterització com a assumpte de política moral (Wagenaar i Altink, 2012).

En termes corrents, caracteritzar aquest debat com una guerra no és desafortunat, ja que es desenrotlla

al mig d'una enorme agressivitat i tensió que no és nova (Gimeno, 2012: 17; Lamas, 2016). Aquesta confrontació dicotòmica es va deixar sentir en la primera Conferència sobre prostitució, celebrada en 1971 a Nova York i està en l'origen de les *Sex Wars*, la fita fundacional de la qual va ser la Conferència de Barnard. Encara que la controvèrsia ha experimentat alguns desplaçaments significatius, no ha variat en excés el mapa de posicionaments, ni les regles del sentir que la condicionen, i s'experimenta com un debat clàssic, heretat i repetit.

Una controvèrsia avança si està centrada en la busca de solucions, si promou el diàleg centrat en l'expectativa de tancament o solució. No obstant això, els llocs comuns, relats i arguments de les dos perspectives majoritàries es mostren incompatibles, incapaços de dialogar, i es bloquegen mútuament.

Es percep un canvi de paradigma. De la inicial posició antiprostitució basada en models higienistes i moralistes, centrada en la idea de la desviació i la preocupació per l'ordre públic, s'ha passat a un paradigma de lluita contra la tracta amb fins d'ex-

¹ Aquest article s'emmarca en el Projecte I+D Problemas públicos y controversias: diversidad y participación en la esfera mediática (MINECO CSO2017-82109-R).

plotació sexual, com a marc general que inclouria la prostitució. Aquesta associació o confusió entre prostitució i tracta domina la controvèrsia. L'aprovació de la normativa internacional, amb l'eix en el Protocol de Palerm, va animar l'abordatge del sexe de pagament des de la defensa dels drets humans. No obstant això, aquest enfocament té una implantació pràctica limitada, perquè primen els enfocaments trafiquistes, centrats en la seguretat i el control de fluxos migratoris i fronteres, i perquè perdura la visió dicotomitzada en la discussió sobre els models legals, polítics i socioculturals de la prostitució. És a dir, la confrontació dificulta la generalització de l'enfocament de drets humans.

A Espanya, l'«Informe de la Ponència sobre la situació de la prostitució en nuestro país», del Congrés dels Diputats (13 d'abril de 2007) marca l'inici del debat recent, amb l'atenció centrada primer en la polèmica sobre els anuncis en premsa generalista, després en qüestions d'ordre públic i seguretat ciutadana, posteriorment en la reforma del delictes de proxenetisme en 2015. Eixe mateix any, Ciutadans fa una volàtil i mediàtica proposta per a regular la prostitució que no té continuïtat en debats electorals posteriors. En l'arena política, el PP ha mantingut un discurs abolicionista en l'oposició i ha implantat mesures prohibicionistes i tolerants cap al proxenetisme organitzat durant els seus governs (Álvarez, 2016). Per la seua banda, el PSOE ha institucionalitzat l'abolicionisme com a bandera de les polítiques d'igualtat, posició que s'ha vist reforçada per la presa de postura de Podem que, si bé va començar amb una divisió interna, actualment pareix assumir la proposta abolicionista heretada d'Esquerra Unida, al triar una portaveu de l'abolicionisme per a la direcció de l'Institut de la Dona, Beatriz Gimeno (Gimeno, 2012).

L'abolicionisme contemporani ha evolucionat a través de la seua definició de «sistema prostitucional» i la identificació de la prostitució amb violència sexual cap al model de «criminalització del client». Encara que el primer abolicionisme radical va tindre un impacte notable en l'acadèmia espanyola —no així en la seua legislació fins fa poc—, ha sigut el neoabolicionisme,

sobretot a partir de 2008, el que ha aconseguit més incidència a través de les ordenances municipals (Bodelón i Arce, 2018), de les campanyes de sensibilització orientades a la desincentivació de la demanda.

En aquests anys la controvèrsia guanya atenció, es publiquen obres abolicionistes de referència (De Miguel, 2106; Cobo, 2017), un documental sobre tracta guanya el Goya (Lozano, 2015). I la proposta abolicionista del PSOE agilitza el debat en l'arena política i catalitza les accions estratègiques dels moviments socials implicats. En aquest context d'acceleració i intensificació de la controvèrsia, al desembre de 2017, la parella d'actrius Towanda Rebels llança en el seu canal la campanya #HolaPutero que aconsegueix fer-se viral i serà el nostre estudi de cas. Només uns mesos després, a l'agost de 2018, esclata la polèmica sobre el Sindicat de Treballadores Sexuals (OTRAS) i després de la seua prohibició, com a resposta directa, al desembre el Govern socialista filtra un esborrany de llei contra la tracta basat en els plantejaments neoabolicionistes.

Part de l'estratègia abolicionista en aquesta època recent ha estat basada en la identificació de la prostitució amb la tracta amb fins d'explotació sexual, emmarcada en un continuum de pràctiques de violència patriarcal. El disseny i la implantació de polítiques en la lluita contra la tracta a nivell internacional i la facilitat de traduir aquesta qüestió a campanyes de sensibilització —sovint des de la retòrica de la victimització— ha permès reforçar aquesta posició i convertir-la en un «sentit comú», ja que la figura de la víctima és un aglutinador del consens (Andrijasevic i Mai, 2016). No obstant això, la seua posició hegemònica ha sigut contestada des del moviment pro-drets, que ha defès la legitimitat del concepte del treball sexual, la distinció entre prostitució, tràfic i tracta, i la necessitat de protegir els drets fonamentals de les persones que exerceixen la prostitució (Heim, 2012). A Espanya, la capacitat d'incidència d'aquest moviment en l'espai públic és recent, la seua organització es reforça especialment a partir de 2015 amb una estratègia que supera la lògica de l'autoajuda per a projectar-se cap a l'exterior

i adaptar-se a les lògiques mediàtiques, per exemple, a través de la reapropiació i utilització del lema «puta feminista». En aquest marc, sorgeix la campanya #HolaAbolicionista, resposta directa a l' #HolaPutero, que funcionarà com una ferramenta no sols per a qüestionar les regles del sentir que proposa el discurs abolicionista a les audiències, sinó com a estratègia afectiva amb impacte per a l'articulació del moviment.

Les «activitats que realitzen determinats grups per a fer prevaldre una definició o un problema entre altres, busquen, al mateix temps, aconseguir l'adhesió o almenys la mobilització emotiva d'audiències. Aquestes audiències seran més àmplies com més operen mecanismes de generalització entre un cas particular i una situació social general o universal» (Schillagi, 2011). En relacionar un problema amb un sistema de sentit, afecte i valor que resulte familiar als públics², més possibilitats té cada actor d'aconseguir adhesions, incorporar el tema en l'agenda mediàtica i política i de ser reconegut com a «propietari» i veu hegemònica del dit assumpte. Els actors implicats proposen un joc de distàncies en tensió entre els aspectes familiars i estranys associats al problema (Peñarín, 2016) amb l'objectiu de reemmarcar certs aspectes de la realitat social i procurar noves emocions i regles del sentir que moguen a la implicació i participació de més persones (Flam, 2005: 19) i que a més serviquen de base a una proposta política. Aquest intent d'incidir en la disposició dels públics en assumptes familiars sol ser més complex quan les perspectives es plantegen en termes d'opcions contraposades i incompatibles. La nostra hipòtesi és que el bloqueig es produeix a través del desplegament d'estratègies afectives que persegueixen maximitzar el context d'oportunitat, utilitzant un conjunt d'emocions transitòries (Irvine, 2008).

2 Utilitzem la noció de públic amb origen en l'obra de Dewey (2004), desenvolupat per l'escola pragmatista francesa (Joseph, 2015), que entén per públic aquella comunitat d'actors directament o indirectament afectats i mobilitzats entorn d'un problema. Els públics són una forma de vida social definida per l'exploració, la busca creativa de valors, definició de necessitats, la confrontació de sistemes de sentit i formes de vida en comú (Cefai, 2016).

PROPOSTES TEÒRIQUES: DONAR SENTIT A LES EMOCIONS DELS ACTORS I ELS PÚBLICS EN UNA CONTROVÈRSIA

Les emocions participen en la construcció i modificació de l'esfera pública de múltiples formes, entre altres, contribueixen a crear, impulsar i també limitar o bloquejar projectes polítics (Álvarez-Peralta, Fernández i Mazzoli, 2017; Ahmet, 2004b; Berlant, 2011; Goodwin, Jasper i Polletta, 2001). Les emocions estan en la base de la configuració de nous actors, la seua estabilització i modes d'organització, així com en la producció de vincles entre aquests i altres subjectes (Ahmet, 2004a) que formaran, entre altres instàncies, el públic interessat en l'assumpte que els concerneix, en aquest cas, la prostitució, els imaginaris i pràctiques sociosexuals.

La nostra hipòtesi de treball és que l'experiència emocional és central en els modes en què evoluciona i es dirimeix una controvèrsia mediatitzada. Ens interessa atendre a com les emocions actuen per a alinear a individus amb col·lectivitats i per a mediar la relació entre allò psíquic i allò social, com intervenen en les relacions de poder entre actors i la producció de representacions i valors hegemònics amb relació a la «propietat» dels problemes públics, és a dir, a la capacitat d'un actor d'imposar la seua perspectiva en la conceptualització d'un problema i en la solució d'una controvèrsia. Seleccionem, entre la producció científica derivada del gir afectiu (Arfuch, 2016), aquelles ferramentes teórico-metodològiques pertinents per a indagar en quina situació emocional tracta de col·locar el públic cada perspectiva sobre la prostitució, destacant el caràcter performatiu, profundament polític, dels afectes i les emocions, així com de les disposicions afectives (Frijda, Manstead i Bem, 2000; Saiz-Echezarreta, 2012). Abordant des d'una perspectiva sociosemiòtica l'anàlisi dels valors, emocions i vincles que produeixen o afavoreixen els discursos visuals o verbals i els relats de cada perspectiva (García i Peñarín, 2020; Illouz, Gilon i Shachak, 2014).

Analitzem les estratègies emocionals (Whittier, 2001) dels actors en un context de controvèrsia mediatitzada, orientades a intervindre en les relacions

de poder i en la resolució d'un problema públic. Aquestes estratègies impliquen el desenvolupament d'un treball afectiu (Hochschild, 1990) per part dels públics directament o indirectament implicats, que tracen certs mapes d'empatia (Hochschild, 2013) i participen en la legitimació de sistemes de sentit, ideologies i regles del sentir, a les quals Ahmet anomena economies afectives (Ahmet, 2004a).

Segons Hochschild, mantenim expectatives sobre què és pertinent sentir en cada pràctica social i en funció d'açò realitzem un treball emocional per a adequar-nos a la norma i l'estil afectiu identificat com apropiat. Les campanyes d'activisme serveixen per a establir un territori comú del sentir entorn d'un assumpte, que condiona les formes de participació, s'exigeix estar en sintonia, en la mateixa freqüència afectiva que s'haja definit com comú. Per a identificar les regles del sentir en els discursos, observem la intersecció entre les disposicions afectives (hàbits i regles emocionals estabilitzats) i les emocions transitòries (Irvine, 2008). Les estratègies emocionals que emergeixen en aquesta intersecció operen gràcies a l'articulació dels repertoris emocionals promoguts pels actors implicats, repertoris que els públics interpretaran i als que s'adheriran o no en l'esfera pública mediatitzada.

Les disposicions afectives permeten comprendre la diferència entre sentir una emoció i estar disposat a sentir-la. Les emocions compartides en el marc de l'acció col·lectiva no són reaccions a creences o esdeveniments singulars, sinó fenòmens disposicionals, que es projecten, generen creences i possibiliten guies d'acció que necessiten activar-se i ser performades. Són «tendències que remetent a un entramat de creences cognitives i valoracions afectives que construeixen i delimiten un objecte enfront del qual el subjecte es posiciona i que, a més, modula un lloc enunciatiu compartit amb altres» (Saiz-Echezarreta, 2012). En eixa posada en escena enunciativa, la disposició adquireix una trajectòria específica enfront dels procedents patrons o tòpiques potencials (Boltanski, 2000: 83). En aquest procés, la disposició pot actuar com a motivació i argument per a orientar i promoure les accions col·lectives.

Objectem la idea d'un catàleg apriorístic d'emocions, que identificaria aquelles capaces de promoure o de bloquejar l'emergència d'un actor col·lectiu, activar o inhibir l'acció política, facilitar o impedir el tancament d'una controvèrsia, etc. Ens orientem més aviat a analitzar com opera cada emoció en contextos específics, com les diverses emocions s'interseccionen i articulen entre si en el marc del repertori afectiu disponible, considerant que les emocions no són intrínsecament positives o negatives al marge del sentit que adquireixen per al subjecte, de com s'actuen i experimenten (Berlant, 2011; Macón, 2014). Serà aquesta articulació complexa i ambivalent la que incidisca en els relats, les pràctiques i les experiències emocionals dels públics, i també estarà en la base de les economies afectives que revelen «com treballen les emocions per a alinear a alguns subjectes amb altres o contra certs altres» (Ahmet, 2004b: 118).

El nostre objectiu és identificar què succeeix en contextos mediatitzats caracteritzats per un clima afectiu de base en què operen disposicions afectives que són part de les enciclopèdies comunes, on —vinculats a un problema públic— emergeixen i circulen repertoris afectius que estan al servei de la confrontació derivada d'una controvèrsia. Les estratègies emocionals empleades pels actors en eixos contextos, a més de connectar el problema amb un sistema de sentit, afecte i valor familiar als públics, generen (o ho procuren) emocions transitòries (Irvine, 2008), que es caracteritzen per produir una modulació particular d'un clima afectiu de base, un augment de la intensitat emocional i una acceleració de la circulació dels discursos i pràctiques orientats a la mobilització dels públics i a la resolució de l'estat d'incertesa que provoca el dissens propi d'una polèmica en l'esfera pública. Les emocions transitòries tenen un caràcter estratègic, funcionen com a nodes de connexió entre arenes públiques (Cefaï, 2016) i actors: l'estat, els grups d'interès, els moviments socials, les representacions mediàtiques i els ciutadans constituïts com a públics emocionals.

Certes emocions transitòries són característiques dels estats d'alerta propis de les estratègies de pànic

moral descrites en els treballs clàssics per Stanley Cohen (1972; 2017) i Stuart Hall (1978). En les situacions de pànic moral i sexual (Rubin, 1989), els mitjans de comunicació intervenen, junt amb altres actors experts, com a instàncies fonamentals, reforçant el poder legitimador de les emocions i facilitant-ne la circulació, la qual cosa redunda en la naturalització de «les jerarquies sexuals, establint certes sexualitats com a normals i altres com a repugnants o inexpressables. Les convencions afectives de la sexualitat —en particular, la vergonya sexual, l'estigma, la por, el fàstic— reforcen aquest sistema regulador i són, per tant, polítiques» (Irvine, 2008). Quan certes emocions resulten naturalitzades, consolidades com un lloc comú, el públic pot identificar-se inadvertidament amb tal predisposició emocional-moral i amb la col·lectivitat que la comparteix, la qual cosa repercuteix evidentment en les relacions de poder entre col·lectivitats i en els seus repertoris emocionals.

L'eficàcia performativa de les emocions transitòries depèn també de la seua dimensió dramàtica (la seua posada en escena com a expressió) que varia estratègicament en funció de les audiències i els marcs de sentit (Hochschild, 1990; Le Breton, 2013). En aquest cas, l'expressió emocional s'inscriu en discursos i relats que han d'adaptar-se a les lògiques mediàtiques d'una manera simplificada i impactant, mobilitzant sovint el recurs al xoc moral emocional (Jasper, 2013), per aconseguir distribuir als actors en funció de les emocions que suposadament provoquen i/o experimenten.

El debat entorn d'un problema públic, configurat com un assumpte d'agenda, està en gran manera emmarcat per una sèrie de guions i patrons recognoscibles, de manera que eixes emocions transitòries vinculades a l'objecte del pànic moral sexual connecten amb disposicions afectives (o hàbits emocionals) i pretenen captar l'atenció, enfocar el compromís mutu i fomentar un sentit d'intensa rectitud moral, legitimant l'acció pública i les pràctiques d'alguns actors, alhora que invisibilitzen o deslegitimen les d'altres (Irvine, 2008: 18).

Els públics poden identificar, incorporar i validar aquestes emocions transitòries perquè els són familiars, tenen el seu origen en disposicions i repertoris afectius compartits que, al mateix temps, contribueixen a ampliar, qüestionar i/o desenvolupar. D'altra banda, els actors experts (especialistes, acadèmics, institucions públiques, organitzacions) per delegació —en apropiant-se de l'assumpte— capitalitzen aquestes emocions transitòries, les amplifiquen i justifiquen com a mecanismes de regulació i legitimació de les seues propostes polítiques.

La prostitució sempre ha estat lligada a episodis de pànic moral sexual (Juliano, 2008; Rubin, 1989). La sexualitat humana resulta sovint problemàtica, ja que en les seues pràctiques s'entrecruen emocions i valors personals i socials i les categoritzacions que se li apliquen poden ser font de conflictes morals i polítics. La prostitució com a pràctica sociosexual, situada en la zona grisa de l'intercanvi de sexe per diners, ha qüestionat el paradigma heteronormatiu burgès que l'associava convencionalment a la desviació, el perill, l'amenaça i l'estigma, típics del pànic sexual. En les últimes dècades, la centralitat de la tracta ha aguditzat la dinàmica de croada moral vinculada a la prostitució que, a més, s'entrecrua amb la reemergència de la crítica a la pornografia *mainstream* (Weitzer, 2020).

Les estratègies discursives dissenyades per a produir una emoció transitòria utilitzen una retòrica provocativa i estigmatitzadora. Es recorre a símbols i llenguatge provocatiu, projecció de boc expiatoris i narratives sobre depravació (Irvine, 2008). La discussió sobre prostitució també es presenta com irresoluble, atemporal, dicotomitzada, amb un to deliberatiu agressiu i una restricció dels espais de diàleg: és cada vegada més habitual que la posada en escena de les perspectives en lliça es faça de manera separada i es vagen perdent espais de copresència.

D'altra banda, una ferramenta habitual en la controversia mediatitzada és la reiteració —lògica viral—, atés que la repetició estratègica d'una proposta de sentit i afecte incrementa la seua capacitat perfor-

mativa. Aquestes repeticions, com ja va explicar Butler (1997), juguen amb l'equilibri de les distàncies entre allò familiar i allò estrany, la continuïtat i la ruptura, establint una combinació paradoxal ja que, alhora que mobilitzen normes de regulació social de base —interpel·lant el sentit comú consensuat—, es presenten com a discursos nous i transformadors (Irvine, 2008: 23), capaços de qüestionar l'ordre social vigent.

En resum, un repertori d'emocions transitòries —l'eficàcia del qual resideix en la intensitat intrínseca a l'estat d'alerta que delimiten— és capaç de mobilitzar una experiència emocional a què acompanya una creença, que compleix la funció de gestionar, justificar i donar sentit a la dita emoció (i als valors associats) i que en conjunt afavoreix la legitimació d'una proposta política. Així, en l'esfera pública es dirimeixen els límits d'un sentir legítim, adequat i pertinent i en els relats mediàtics de les perspectives en conflicte sobre una controvèrsia es posa en joc la transformació dels dits límits.

METODOLOGIA

Partint de la idea que la controvèrsia sobre prostitució ha passat hui al primer pla de l'agenda política, social i institucional, en el marc del Projecte I+D, des de 2014 estem desenvolupant una metodologia combinada entre anàlisi sociosemiòtic del discurs i una aproximació etnogràfica multisituada (Boyer i Hannerz, 2006; Marcus, 1995) des de la que seguir el conflicte (*follow the conflict*) i les emocions implicades a través de les pràctiques discursives mediatitzades. En aquest procés s'han analitzat les representacions sobre l'assumpte en els mitjans informatius, en la publicitat de serveis sexuals, en les campanyes institucionals contra l'explotació sexual... S'han organitzat seminaris amb experts, s'ha realitzat seguiment de xarxes socials i de debats acadèmics, entre altres. Aquesta investigació prèvia ens permet identificar les principals perspectives i els actors que les sostenen, quins són els relats, sistemes de sentit i llocs comuns que cada una defén, així com les estratègies i dinàmiques

afectives que caracteritzen el desenvolupament de la controvèrsia.

La nostra aproximació etnogràfica a la dimensió comunicativa dels problemes públics i les controvèrsies parteix del supòsit que les emocions estan en el centre de la sociabilitat humana, assumint, com plantegen Flam i Kleres (2015), que la forma en què circulen i es componen les emocions és difusa i reclama un intens treball d'interpretació, tant en la vida quotidiana com en l'àmbit de la investigació científica. D'ací que la principal ferramenta analítica siga la metodologia sociosemiòtica que posa la construcció dels sentits i la seua interpretació en el centre de l'anàlisi (Peñarín, 2015). La semiòtica ens dota d'instruments per a reconstruir i interpretar els sistemes de sentit i amb això afrontar tant la riquesa i ambivalència intrínseca de les emocions i els discursos com els procediments que busquen encapsular la seua complexitat i reduir la seua multidimensionalitat en els processos de producció d'hegemonia.

Metodològicament, atenem als aspectes retòrics, enunciatius i performatius de les estratègies emocionals, observant com aquests queden inscrits i circulen a través dels discursos; com les pràctiques performatives defineixen els agenciaments enunciatius que afavoreixen l'emergència de públics entorn d'un problema. En la base de l'anàlisi pragmàtica de l'esfera pública estan la tradició dramaturgic (Goffman), per la importància de la posada en escena de les disposicions afectives i els repertoris emocionals. Com apuntem, les emocions responen a certs patrons discursius i narratius que han sigut descrits des de la sociologia (Boltanski, 2000), la crítica cultural (Ahmet, 2004b; Berlant, 2011; Miller, 1999) o la semiòtica de les emocions (Peñarín, 2016), cosa que ens permet reconèixer com a instrument analític vàlid les interpretacions sociosemiòtiques sobre com opera una emoció en un context cultural.

L'anàlisi sociosemiòtic dels discursos que componen la controvèrsia, com a via d'accés a l'anàlisi de la dimensió emocional implicada, atén a les qüestions següents: l'estratègia argumentativa, incloent-hi lò-

giques d'emmarcat i etiquetatge; les característiques del gènere discursiu utilitzat; els modes de figurativització i narrativització; l'apel·lació i discussió d'imaginaris i, finalment, la dimensió enunciativa dels discursos, tant per la construcció de les veus enunciatives i formes de mobilització dels destinataris com per l'estil afectiu empleat. L'anàlisi enunciativa permet comprendre com es proposen agregacions i propostes d'acció col·lectiva que s'articulen a partir de moviments d'exclusió i jerarquització de grups, processos en què són determinants les interseccions de les dimensions d'identitat (gènere, raça, classe social, pràctiques sociosexuals, etc.), així com la mobilització concreta de repertoris emocionals associats a cada tipus de subjecte, pràctica o objecte de valor.

En aquest estudi de cas conformem el corpus amb campanyes elaborades per a circular en l'esfera digital, partint de la hipòtesi que la mediació tecnològica tradueix i adapta les pràctiques deliberatives contemporànies, i que si bé no esgoten el catàleg d'interaccions i pràctiques implicades en l'esfera pública, són un lloc privilegiat per a comprendre la seua transformació actual.

El 3 de desembre de 2017, després de donar-se a conèixer amb un altre vídeo en defensa de la víctima de violació múltiple de La Manada, les Towanda Rebels³ publiquen la campanya #HolaPutero⁴, que condemna les premisses de la posició abolicionista, en els seus termes més populars, enfocada al client i adequant-se a la lògica viral de les xarxes, en format, estil retòric i to afectiu basat en la ira i indignació extrema. Aquesta campanya que va motivar una resposta directa el 22 de desembre de 2017 amb el vídeo *Hola, Abolicionista*⁵, publicat en el canal Trabajadoras Sexuales en Lucha, una reacció simptomàtica de l'estratègia defensiva del moviment pro-drets.

3 Es pot consultar en: <https://www.youtube.com/channel/UCr4l0skM9D5RcY4Cwd2V-MA>

4 Es pot consultar en: <https://www.youtube.com/watch?v=cb7t10c-bIM>

5 Es pot consultar en: <https://www.youtube.com/watch?v=B1dwLEB8mTI>

#HolaPutero va rebre una àmplia cobertura en els mitjans informatius, amb aparicions de les protagonistes, la qual cosa il·lustra la condició de l'abolicionisme com a discurs dominant (Saiz-Echezarreta, 2019). La seua difusió va servir per a donar a conèixer aquest col·lectiu i situar-lo posteriorment com un dels portaveus mediàtics més importants de l'abolicionisme en les xarxes socials. Actualment compten amb més de 35.000 seguidors en Twitter, superant en número a altres portaveus com Mabel Lozano, que compta amb 29.300, o Amelia Tiganus (19.100).

El vídeo *¡Hola Putero!* amb 760.183 visualitzacions i prop de 8000 comentaris (a data 27 d'abril de 2018) va rebre 9.600 «m'agrada» i 10.000 «no m'agrada», pràcticament una divisió al 50 % entre suport i rebuig. Des d'un abolicionisme moderat, Rubio sosté que «criminalitzar les males pràctiques socials no sempre és la solució més adequada, inclús aquesta criminalització pot generar una forta crisi de legitimitat social, al comprovar-se la seua inaplicabilitat o ineficàcia per a resoldre els conflictes» (citada en Heim, 2012). Per la seua banda, la contestació *Hola, abolicionista* no va tindre a penes visibilitat mediàtica, va aconseguir 108.248 visualitzacions, va rebre 3 500 «m'agrada» i, no obstant això, tan sols 205 «no m'agrada». Un exemple de la falta d'interacció entre espais d'activisme, que cada vegada més actuen com a bombolles.

ANÀLISI

Perspectiva abolicionista

En la campanya #HolaPutero s'inscriuen els arguments més coneguts de l'abolicionisme hegemònic: equiparació entre prostitució i tracta, centralitat de la víctima —principal motivació i motor del discurs i de l'acció col·lectiva— i concepció de la prostitució com una institució essencial del patriarcat que perpetua la desigualtat, promou la violència i que dona continuïtat a les pràctiques antropològiques en què les dones són concebudes com a moneda o objecte d'intercanvi. La seua explicació del sistema

prostitucional concedeix un lloc minoritari a les treballadores sexuals que es defineixen com a tals, tractant-les com a excepció i posició de privilegi.

La construcció del lloc comú que equipara prostitució i explotació s'articula a través de les isotopies del crim/delictes, el patiment i la violència, per mitjà dels rols figuratius de víctimes (totes les dones en contextos de prostitució), criminals (clients) i còmplices (co-neixedors). Aquest discurs explícita i reitera a més el vincle degradant pressupost entre allò econòmic i allò íntim, es valora com moralment rebutjable que les pràctiques sexuals resulten contaminades pels diners (Zelizer, 2011: 186 i següents). Trobem referències constants al pagament, la venda, la compra, els diners i la inversió. S'estableix una cadena d'equivalències: comprar sexe equival a comprar un cos i a comprar una vida (o a l'esclavitud). Aquesta mateixa argumentació està en la campanya del Govern d'Espanya: *No invertisques en patiment* (2017), entre moltes altres en els últims anys. Un recorregut en el qual es transforma un fet no il·legal a Espanya en una conducta envilidora i inclús delictiva (violació).

Respecte a l'enunciació i a l'estratègia emocional, la veu de la campanya està figurativitzada per dos dones joves que, emprant l'estil indirecte lliure, performen una suposada veu omniscient que interpel·la els demandants de prostitució, reproduint el que aquests fan, desitgen, pensen i senten; alhora que la mateixa veu els jutja des d'una posició de superioritat moral, avalada per la defensa de les víctimes i la disposició afectiva de la compassió. Aquesta veu es defineix a si mateixa com a valent, irreverent, necessària i s'insereix com a part del nou *ethos* del feminisme, legitimat per a expressar la ràbia de les dones enfront del patriarcat.

La producció d'emocions transitòries en un context de pànic moral i sexual reclama un treball afectiu destinat a generar distanciament per a rebutjar les actituds, pràctiques i valors associats al sexe de pagament. La campanya busca resultar escandalosa per mitjà del to agressiu, la intensificació emocional i maximització dels arguments que serveixen

per a comunicar la necessitat (quasi obligació) que els públics realitzen un posicionament ideològic i un alineament emocional correcte, d'acord amb la perspectiva plantejada.

L'estratègia afectiva s'aconsegueix a través de la combinació de la compassió, com a disposició afectiva, amb un altre repertori emocional en primer pla que recorre al fàstic, la indignació, la vergonya i la repugnància moral. Es mobilitza l'imaginari de la víctima apel·lant uns hàbits afectius fortament estandarditzats entorn del patiment alié (Boltanski, 2000) i a valors com la justícia, la generositat i la superioritat moral (enfront dels delinqüents i depravats morals). Al mateix temps, interpel·la des de la indignació totes les dones per ser potencialment víctimes d'un sistema prostitucional (que implica la cosificació del cos femení i la seua degradació) del que haurien de defensar-se.

La dimensió narrativa i figurativa de la campanya apunta al fàstic com a estratègia de base per a promoure les emocions transitòries d'alerta. Per a això, preval una experiència majoritàriament corporal, visceral, enfront de recursos cognitius (d'ací l'ús d'imatges corporals especialment crues: «D'alguna manera heu de desfogar-vos, en algun forat heu de descarregar tanta frustració»), estratègia vinculada convencionalment a l'ús del xoc moral (Goodwin et al., 2001: 16). Els comportaments es presenten com a repugnants, moralment i corporalment (Miller).

En aquest cas, allò fastigós s'associa a situacions comunament acceptades («Hola, Putero, no estàs sol») i, al mateix temps, produeix una recriminació, obri un espai de recategorització («Tu no pagues per follar, tu pagues per violar») que no sols afecta l'emmarcat cognitiu d'una pràctica, sinó també la regla que dicta quina és l'emoció adequada (Hochschild, 1990) a la qual hauria de quedar associada. Si quelcom ens fastigueja, ho vomitem i per a vomitar quelcom cal haver-ho digerit prèviament. La campanya presenta la prostitució com una pràctica històricament normalitzada, massa acceptada, i el seu treball afectiu consisteix a rebutjar —vomitar— allò que es presenta com amenaçador i contaminant. A més, el fàstic opera

com a emoció transitòria perquè la seua temporalitat està marcada per la urgència d'expulsió d'allò fastigosos per a no quedar atrapat (Ahmet, 2004b).

L'estratègia és desplaçar el client cap a categories negatives: de puter a còmplice i, finalment, a criminal per violador. L'objectiu és que els barons —tant els puters com els que poden ser-ho potencialment— resulten subjectes vergonyosos, se senten exposats i, en últim terme, abandonen eixa pràctica. A més es persegueix que apareguen com fastigosos per a la resta de la ciutadania. La figura del puter culpable serveix per a mostrar la depravació intrínseca a aquesta pràctica i converteix en consentidors i còmplices als que la normalitzen. La campanya obri un espai enunciatiu que interpel·la els públics com a subjectes que han de sentir-se fastiguejats i indignats, distanciar-se i demostrar la seua adhesió a aquest juí moral compartint l'emoció provocada. És a dir, que la mera presència de certs cossos i pràctiques els hauria de fastiguejar, enfadar, tornar-se intolerable.

El fàstic serveix per a argumentar la discriminació i el rebuig de subjectes i pràctiques, per a la qual cosa utilitza la seua capacitat performativa de generar una superfície, una zona de contacte entre cossos que es contaminen entre si (Ahmet, 2004b: 24 i següents). Si tota emoció produeix aquestes unions per contacte, el fàstic a més la intensifica i reforça, perquè permet enllaçar signes i sentits a cossos i, simultàniament, bloquejar sentits alternatius. Els cossos i les pràctiques fastigoses són forces atractores; per això les dones-víctimes queden atrapades en aquest univers afectiu i de valor caracteritzat per la repugnància moral, més encara si són dibuixades com a mers orificis i parts sexuals (encara que siga d'acord amb l'estratègia retòrica de reproducció del «discurs puter»). L'estigma es reforça performativament, inclús en la seua potencial crítica, i cortocircuita altres modes de relació afectiva amb les dones en contextos de prostitució, inclús —des del nostre punt de vista— dificulta la mobilització de la compassió no revictimitzant.

El discurs abolicionista persegueix crear un públic, apel·lant a un sentit de pertinença emocional i distin-

gint als altres (puters i consentidors) com a subjectes vergonyants i repugnants, que queden al marge de la comunitat afectiva proposta. El límit d'aquesta estratègia té lloc quan les dones, per contacte, també resulten degradades per la seua pertinença al context d'esclavitud i violència i per comerciar amb el seu cos. Aquest mode de vinculació es percep especialment en l'ambivalència amb què la campanya menciona el consentiment (Serughetti, 2018) («Els teus diners legitimen el que fas i elles consenten que les violes. Consentent o es resignen? Resignades a ser dones de segona, dones mercaderia, dones d'usar i rebutjar, forats de l'oci»). Encara que s'evita acusar explícitament les prostitutes, que es presenten com a víctimes d'explotació, el seu discurs afirma que és moralment contaminant i indigne cobrar (i pagar) per sexe, per la qual cosa elles resulten moralment degradades i obligades a avergonyir-se, davant de la possibilitat tan sols de consentir eixa pràctica degradant (encara més de decidir fer-ho).

Perquè la vergonya tinga transcendència política es necessiten testimonis que assentisquen i, per a això, és necessari bloquejar els arguments que puguen qüestionar la perspectiva. Per això també queden unides a l'espai del fàstic i la repugnància moral les reaccions de disgust o qüestionament d'allò que caracteritza la comunitat afectiva proposta (Ahmet, 2004: 99). S'observa en el canvi enunciatiu en què la campanya interpel·la els actors que sostenen la perspectiva en defensa del treball sexual («Quan tu parles de consumidors que paguen per un servei, jo parle de puters. Quan tu parles de treballadores sexuals, jo parle d'esclaves, perquè elles són el producte. [...] A mi no m'interessa parlar de si elles tenen dret o no a prostituir-se»). Si estratègicament el límit és la lleialtat, és evident la dificultat d'entaular una deliberació dialogada en el marc de la controvèrsia.

Perspectiva pro drets

La perspectiva de defensa del treball sexual constitueix un discurs contrahegemònic que es conforma com a contestació a l'abolicionisme dominant. La campanya adopta una estratègia enunciativa simètrica, #HolaAbolicionista, que repeteix i respon a

la fórmula anterior, #HolaPutero, una estratègia de resposta que podria restringir les seues possibilitats de connectar amb un destinatari més ampli. La campanya té una mínima repercussió mediàtica, una mica major en xarxes, però aspira igualment a arribar a un públic general, en aquest cas per la via de revertir el menyspreu social cap a les treballadores sexuals i de superar l'estigma valorant el seu treball, la seua llibertat i el seu dret a decidir.

L'estratègia enunciativa privilegia la veu de les treballadores sexuals. Diverses dones que afirmen ser-ho apareixen en els diferents fragments que se succeeixen en el vídeo (excepte una que diu estar obligada a amagar el seu rostre per les repercussions que el seu estigma tindria en els seus fills), parlant a càmera i interpel·lant l'«abolicionista» en el mode jo-tu. Adopta la forma de «vídeo casolà», un macrogènere que prolifera en les xarxes, on les diferents veus narradores mantenen una clara unitat de sentit i d'orientació retòrica. Visualment, la diversitat d'escenaris «personals» on les dones han gravat cada una el seu fragment, s'unifica amb un recurs gràfic que, al llarg de tot el vídeo, superposa a la imatge certes frases enunciatives per les narradores, que queden així destacades com a consignes. Les formes pròpies del combat, el grafisme agressiu, el llenguatge descarat o provocador, es combinen amb la cerca de la dignificació, l'estratègia fonamental d'aquest moviment, orientada a valorar i normalitzar les seues persones i el treball que exerceixen. La perspectiva a favor del treball sexual ha de realitzar un treball emocional molt més difícil que la seua adversària, perquè la seua estratègia argumentativa i emocional s'articula com a resposta dependent del discurs abolicionista, pressuposat com a posició de sentit comú.

La campanya #HolaAbolicionista comença qüestionant la posició de privilegi del discurs abolicionista i denunciant la identificació que realitza entre tracta i prostitució («El nostre treball no és una violació. És un servei contractat. Els meus clients em tracten molt millor que els clients d'altres treballs [...] La prostitució no és tracta»), ja que eixa identificació produeix, segons la seua perspectiva, més estigmatització, vulnerabilitat

i silenciament de les treballadores sexuals i nega legitimitat a les seues experiències i testimonis («Gràcies a les teues campanyes putófobes sense coneixement de causa disfressades de paternalisme, el meu estigma va en augment, tornant-me més i més vulnerable. Tant, que no puc ni donar la cara per a defensar-me»). Critica la pretensió de «salvació» de les víctimes («Vols salvar-me i ser el meu príncep blau... A través dels meus estimats clients puters puc salvar-me de prínceps com tu»). En segon lloc, tematitza la qüestió de la llibertat de les dones, reivindicant el valor del seu consentiment, de les seues decisions i de la sobirania sobre el propi cos, connectant així amb un valor clau per al moviment feminista («El que vols és prohibir-me que exercisca el treball sexual. Però com saps que no pots dir-li a una dona què pot i què no pot fer amb el seu cos i amb la seua vida... / Sabies que quan he tingut relacions sexuals per diners m'han preguntat més per les meues preferències sexuals que quan he follat gratis?»). Des d'eixe lloc comú revalorava el treball sexual al·ludint a l'empoderament i a la possibilitat de les treballadores d'establir normes i condicions per al seu exercici («Aquest és el meu lliure i el meu lloc de treball. Ací pose les meues regles i les meues condicions. Qui no està d'acord, senzillament, no hi entra»). I explicita les seues reivindicacions: la petició de drets per a les treballadores, de justícia i de diàleg per a la cerca de models per a la gestió de l'assumpte. Sol·licita un diàleg perquè aquest situaria la seua perspectiva en posició d'igualtat amb la seua adversària i perquè, des del seu punt de vista: «el discurs prostitució si, prostitució no, ho eclipsa tot». I, finalment, per a guanyar legitimitat du a terme un exercici performatiu a través del lema «Putista feminista», una reapropiació de l'insult que tracta de revalorar-lo en associar-lo al feminisme i dóna per feta la inclusió del moviment a favor dels drets del treball sexual en el feminisme, tot i que aquest ha sigut hegemònicament abolicionista.

El moviment i la campanya persegueixen un doble objectiu: activar la disposició afectiva de la solidaritat però separant-la de la compassió victimitzada. I desactivar al mateix temps l'entramat d'emocions transitòries agressivament mobilitzades en aquest moment per l'abolicionisme, sobretot la repugnàn-

cia i la vergonya. Així mateix, han de assuaujar la sensació d'urgència i l'estat d'alerta que justifica la intervenció imminent davant d'una situació de màxima violència per a aconseguir l'empatia i solidaritat de la ciutadania com a subjectes dignes, sense ser catalogades ni com a víctimes per les quals sentir commiseració, ni com a subjectes menyspreables i fastigosos atrapats en la percepció de la prostitució com a immoral, violenta i contaminant.

S'orienta en primer lloc a invertir el molt arrelat menyspreu social i aconseguir respecte per la seua activitat, destacant, com hem vist, la llibertat i dignitat de les dones que ho trien, així com el seu empoderament, els límits que posen als clients, etc. En el procés de redefinició de les regles del sentir, Flam (2005) es refereix a les dificultats afegides que afronten els moviments que lluiten pel reconeixement, que han de tractar de superar els aspectes desmobilitzadors de la vergonya. La vergonya, com el fàstic, és una emoció que facilita que actors, pràctiques i objectes queden vinculats entre si (Ahmet, 2004b; Sedgwick, 2003: 104 i següents), en el discurs abolicionista ambdós emocions faciliten la unió entre «puters» i «prostitutes». Segons Sedgwick (2003: 36-38), mentre que la culpa està relacionada amb les accions, la vergonya ho està amb el sentit d'un mateix, amb la seua condició de ser, i interpel·la la identitat a través de la mobilització d'expectatives socials, convencions culturals i estigmes. La vergonya no respon a una prohibició o a un acte de repressió, sinó a una disrupció comunicativa, a una fallada en el procés d'identificació amb els altres, la qual cosa produeix en el subjecte una situació d'aïllament. Enfront d'aquest context vergonyant, en eixos projectes polítics el treball emocional consistirà a utilitzar el potencial transformador d'aquesta emoció, la vergonya, per a vincular-la amb altres repertoris afectius, capaços de dictar una trajectòria alternativa a la inhibició, perquè vergonya i orgull, autopercepció o dignitat, són dos cares de la mateixa pell (ibid.: 38). Des de la vergonya produïda per la falta de reconeixement, «l'orgull, la ràbia i la solidaritat són signes d'identitats col·lectives emergents i precondition de l'acció col·lectiva coordinada pròpia dels moviments socials» (Flam, 2005: 27), que reivindiquen respecte i honor.

Assenyala Appiah que el respecte d'altres i cap a un mateix són béns centrals; el reconeixement és una necessitat humana bàsica. Com a éssers humans necessitem que altres ens reconeguen i ens mostren respecte (2010: 18). No obstant això, no es tracta només d'un reconeixement extern, ja que és fonamental per a cada persona sentir-se «mereixedora» de respecte (ibid.: 31). Per aquest motiu, les persones que se senten menyspreades possiblement elaboraran un «codi d'honor» (un conjunt de regles i valors) en el que la seua activitat i la seua persona resulten valorades i respectables per a elles mateixes, a més de potencialment per a altres.

En el vídeo *Hola, abolicionista* és clau la dignitat, l'honorabilitat de les dones que s'identifiquen com a treballadores sexuals que han triat lliurement eixa activitat. Apropiar-se d'aquest valor de la llibertat, central i ben assentat en el modern individualisme, els permet negar l'esclavitud atribuïda i revalorar-se moralment. Reiteren que són elles les que donen o neguen el seu consentiment i les que decideixen les regles de la seua relació, l'acord amb el client. La reciprocitat en el donar i rebre és exhibida com a demostració del respecte mutu en què es basa la relació treballadora sexual-client. A més de negar la seua condició d'esclaves i víctimes, reafirmar-se en el respecte és estratègic per a contrarestar la falta de reconeixement que perceben en la dominant perspectiva contrària. Rebutgen una figurativització que produiria indignació i compassió, però que no mou a la solidaritat en l'espai d'una identificació comuna, com pot ser la condició treballadora. Per a definir la prostitució com a treball en què sentir-se dignes i respectades, la comparen amb altres treballs comuns, més degradats i degradants en les condicions actuals de precarietat i abús. Pretenen també delimitar la prostitució com a activitat, no com una característica que comprén o defineix tota la seua persona, sinó com una part de la seua vida, contestant el marc moral i afectiu segons el qual la pràctica les contamina en la seua totalitat.

Sovint es contraposa el reconeixement a la compassió. Segons Douglas, la dificultat d'aquesta relació

resideix en que no hi ha dons gratuïts, «encara que lloem la caritat com a virtut cristiana, sabem que fereix. Si no demanem res a canvi, no reconeixem la relació mútua entre nosaltres i la persona a qui oferim el nostre do» (Douglas, 1990). «En termes senzills, la reciprocitat és el fonament del respecte mutu» (Sennet, 2003: 223). Per això, la compassió de l'abolicionisme cap a les víctimes és rebuda com una absoluta falta de reconeixement i respecte cap a les mateixes persones que diuen compadir.

La superioritat moral que exhibeix l'abolicionisme ofén les defensores de la perspectiva pro treball sexual. Els seus discursos mostren indignació per estar estigmatitzades, per no tindre drets i pel menyspreu que perceben. Tracten de tornar eixe menyspreu contra les abolicionistes qualificant-les de putófbes i de ser elles les que les estigmatitzen i vulnerabilitzen, i no els demandants de prostitució. D'aquesta manera, la vergonya que suposadament pesaria sobre elles és desplaçada a les defensores de l'abolicionisme. Es neguen a sentir-se avergonyides, perquè això funcionaria com a aprovació implícita del codi sociosexual i moral dominant. Estratègicament han de combatre el potencial domesticador de la vergonya (Ahmet, 2004b: 107) i busquen substituir-la per ira i indignació; dos emocions en què el subjecte pot estar temporalment satisfet d'un sentiment negatiu, afirma Ahmet, però eixa negativitat i maldat és expulsada de si i adherida a un altre, en aquest cas, a les representants del feminisme abolicionista, perquè en cas contrari, en habitar la vergonya, el subjecte se sent mereixedor de menyspreu i per a expulsar eixe sentiment negatiu hauria de rebutjar-se a si mateix (Ahmet, 2004b: 104).

CONCLUSIONS: VALORS I EMOCIONS EN LES PERSPECTIVES DE LA CONTROVÈRSIA

Els discursos i les pràctiques són llocs d'inscripció que permeten la circulació de distintes experiències afectives, tant les que actuen com a hàbits estabilitzats (disposicions afectives), com les que es mobilitzen estratègicament (emocions transitòries) en contextos

polítics particulars. L'entramat emocional utilitzat pels actors en el marc dels seus projectes polítics cobra sentit a través de la intersecció que succeeix en la producció i actualització dels repertoris emocionals que operen en l'esfera pública mediatitzada i que permeten reforçar o transformar les regles del sentir legítim (i il·legítim) sobre un problema públic.

En l'esfera pública mediatitzada, les emocions es gestionen de manera estratègica i han d'adaptar-se a les lògiques mediàtiques. Aquesta condició genera una diferència marcada entre les emocions referides a allò que es viu internament en els actors socials involucrats en un problema públic i el context extern en què aquests han d'operar i que delimita les formes en què les emocions han de ser posades en escena. Segons les nostres observacions, el repertori emocional i argumentatiu del moviment abolicionista i en defensa del treball sexual és més complex i divers del que es deixa sentir a través de les seues campanyes i intervencions públiques. No obstant això, la necessitat de marcar el posicionament propi enfront del contrari exigeix una administració emocional d'acord amb els aspectes que permeten aprofitar l'oportunitat afectiva i obtenir avantatge per mitjà d'un increment de les adhesions. Per exemple, es pot pensar que el discurs en defensa del treball sexual té limitada la seua capacitat d'expressar públicament el dolor experimentat per la violència multidimensional que existeix en els contextos de prostitució, pel risc associat de reforçar l'argument de l'adversari i validar el seua proposta de solució.

Hui sabem que l'emoció com a força motivacional, i no sols les propostes ideològiques d'ordre argumentatiu, fonamenten la identitat i l'acció política dels actors que, en alt grau, persegueixen transformar la cultura emocional dels públics (Gould, 2016: 161-164). Açò implica que en una controvèrsia com l'anàlitzada, els actors efectuen una espècie de pedagogia proporcionant repertoris emocionals i recursos discursius per a posar paraules i imatges a emocions compartides, que poden tindre prèviament un caràcter amorf o poc definit, per exemple, perquè deriven de perspectives sobre el món i valors encara

no connectats explícitament amb el problema que es debat. Els hàbits afectius comuns serviran de ponts per a fer emergir una experiència emocional concreta entorn del problema públic. A més, treballen per modificar els mapes d'empatia preestablits, en un cas provocant la distància i el rebuig cap al demanant de prostitució (puter) i desplaçant la imatge de la prostituta com alteradora de l'ordre públic o dona promíscua cap a la figura de la víctima objecte de compassió. En qualsevol altre cas, es persegueix l'empatia apel·lant l'escolta i la ruptura performativa a través del «puta feminista» i la identificació en la condició de ciutadanes i treballadores, en el context de precarietat compartit.

En aquesta anàlisi hem observat l'estratègia de mobilització d'emocions transitòries, que connecta el repertori afectiu de cada perspectiva amb certes emocions pròpies de la protesta (Jasper, 2013), indignació, fàstic, por, ràbia, esperança, frustració,

destinades a reconèixer, afavorir, aglutinar i establir una agregació, és a dir, un públic entorn de la pròpia proposta de resolució del problema. Es tracta de formar així una comunitat afectiva compromesa amb els mons de sentit, els valors i, específicament, amb les propostes polítiques plantejades per cada actor de la controvèrsia.

Els afectes serveixen també per a marcar els límits del que resulta correcte i adequat i amb això definir formes de vida. En aquest sentit, les perspectives que intervenen en la controvèrsia sobre prostitució impliquen als afectes en els seus diferents models biopolítics que aspiren a regular els règims de sexualitat i gènere i, en termes més amplis, les formes de governabilitat pròpies de la ciutadania sexual (Sabsay, 2018). En la seua forma actual, la controvèrsia apunta a com es configuren la normalitat i els processos d'exclusió i subalternitat, rebutjant models de sexualitat dissidents (Berlant i Warner, 1998).

REFERÈNCIES BIBLIOGRÀFIQUES

- Ahmed, S. (2004a). Affective economies. *Social Text*, 22(2 (79)), 117-139. DOI: 10.1215/01642472-22-2_79-117
- Ahmed, S. (2004b). *The cultural politics of emotion*. Nova York: Routledge.
- Allwood, G. (2018). Agenda setting, agenda blocking and policy silence: Why is there no EU policy on prostitution? *Women's Studies International Forum*, 16, 126-134. DOI:10.1016/j.wsif.2018.06.004
- Álvarez, O. (2016). *Contratos sexuales, conflictos feministas: Análisis de los discursos del debate parlamentario sobre prostitución en el estado español* (Tesi doctoral). Universidad Complutense de Madrid, Madrid.
- Álvarez-Peralta, M. (2017). Mediación y mediatización de la comunicación pública: Una perspectiva pragmática. En M. Álvarez-Peralta, G. Fernández Vázquez i L. Mazzoli, *La mediación fragmentaria: Mediatización y controversia en la nueva esfera pública* (p. 11-36). La Laguna (Tenerife): Cuadernos Latina.
- Andrijasevic, R. i Mai, N. (2016). Editorial: Trafficking (in) representations: Understanding the recurring appeal of victimhood and slavery in neoliberal times. *Anti-Trafficking Review*, 7, 1-10. DOI:10.14197/atr.20121771
- Appaiah, K. A. (2010). *The honor code: How moral revolutions happen*. Nova York: Norton & Company.
- Arfuch, L. (2016). El «giro afectivo»: Emociones, subjetividad y política. *DeSignis*, 24, 245-254. <http://www.designisfels.net/publicaciones/revistas/24.pdf>
- Berlant, L. i Warner, M. (1998). Sex in Public. *Critical Inquiry*, 24(2), 547-566.
- Berlant, L. (2011). *Cruel optimism*. Durham: Duke University Press.
- Bernstein, E. (2010). Militarized humanitarianism meets carceral feminism: The politics of sex, rights, and freedom in contemporary antitrafficking campaigns. *Signs: Journal of Women in Culture and Society*. DOI:10.1086/652918

- Bodelón, E. i Arce, P. (2018). La reglamentación de la prostitución en los ayuntamientos: Una técnica de ficticia seguridad ciudadana. *Crítica penal y poder: Observatorio del Sistema Penal y los Derechos Humanos*, 15, 71-89. <https://goo.gl/5QBtVy>
- Boltanski, L. (2000). *Lo spettacolo del dolor*. Milán: Raffaello Cortina Editore.
- Boyer, D. i Hannerz, U. (2006). Introduction: Worlds of journalism. *Ethnography*, 7(1), 5-17. DOI:10.1177/1466138106064587
- Butler, J. (1997). *Excitable speech: A politics of the performative*. Nova York i Londres: Routledge.
- Cefaï, D. (1996). La construction des problèmes publics: Définitions de situations dans des arènes publiques. *Réseaux*, 75, 43-66. DOI:10.3406/reso.1996.3684
- Cefaï, D. (2016). Publics, problèmes publics, arènes publiques...Que nous apprend le pragmatisme? *Questions de communication*, 2(30), 25-64. <https://goo.gl/bBekgc>
- Cobo, R. (2017). *La prostitución en el corazón del capitalismo*. Madrid: Catarata.
- Cohen, S. (1972/2017). *Demonios populares y pánicos morales*. Barcelona: Gedisa.
- De Miguel, A. (2016). *Neoliberalismo sexual*. Madrid: Ediciones Cátedra.
- Dewey, J. (2004). *La opinión pública y sus problemas*. Madrid: Ediciones Morata.
- Douglas, M. (1990). Preface: No free gifts. En M. Mauss (ed.), *The Gift*. Londres: Routledge.
- Flam, H. (2005). Emotions' map: A research agenda. En H. Flam i D. King (ed.), *Emotions and Social Movements*. Londres: Routledge.
- Flam, H. i Kleres, J. (2015). *Methods of exploring emotions*. Londres i Nova York: Routledge, Taylor & Francis Group.
- Frijda, N. H., Manstead, A. S. R. i Bem, S. (2000). *Emotions and beliefs: How feelings influence thoughts*. Cambridge: Cambridge University Press.
- García-Calahorra, Z. M. i Peñarín, C. (2020). Las emociones de los públicos en los textos periodísticos durante la confrontación catalano-española. *Revista Mediterránea de Comunicación / Mediterranean Journal of Communication*, 11(2), 137-154. DOI: 10.14198/MEDCOM2020.11.2.21
- Gilbert, C. i Henry, E. (2012). Defining social problems: Tensions between discreet compromise and publicity. *Revue française de sociologie*, 53(1), 35-59. DOI: 10.3917/rfs.531.0035
- Gimeno, B. (2012). *La prostitución: Aportes para un debate abierto*. Barcelona: Ediciones Bellaterra.
- Goodwin, J., Jasper, J. M. i Polletta, F. (2001). *Passionate politics: Emotions and social movements*. Chicago: University of Chicago Press.
- Gould, D. (2016). Emotion. En K. Fahlenbrach, M. Klimke i J. Scharloth (ed.), *Protest cultures*. Nova York: Berghahn.
- Gusfield, J. (1991). *The culture of public problems*. Chicago: The University of Chicago Press.
- Hall, S., Critcher, C., Jefferson, T., Clarke, J. i Roberts, B. (1978). *Policing the crisis: Mugging, the state and law and order*. Londres: The MacMillan Press LTD.
- Heim, D. (2012). Más allá del disenso: Los derechos humanos de las mujeres en los contextos de prostitución. *Derechos y Libertades: Revista de filosofía del derecho y derechos humanos*, 26, 297-327. DOI: 10.1400/216303
- Hochschild, A. R. (1990). Ideology and emotion management: a perspective and path for future research. En T. D. Kemper (ed.), *Research agendas in the sociology of emotions*. Nova York: University of New York Press.
- Hochschild, A. R. (2013). *So how's the family? And other essays*. Berkeley (CA): University of California Press.
- Illouz, E., Gilon, D. i Shachak, M. (2014). Emotions and cultural theory. En J. E. Stets i J. H. Turner (ed.), *Handbook of the sociology of emotions, II*. Nova York y Londres: Springer.
- Irvine, J. M. (2008). Transient feelings: Sex panics and the politics of emotions. *GLQ: A Journal of Lesbian and Gay Studies*, 14(1), 1-40. DOI: 10.1215/10642684-2007-021
- Jasper, J. M. (2013). Las emociones y los movimientos sociales: Veinte años de teoría e investigación. *Revista Latinoamericana de Estudios sobre Cuerpos, Emociones y Sociedad*, 10, 48-68.
- Joseph, I. (2015). L'enquête au sens pragmatiste et ses conséquences. *SociologieS*. <http://journals.openedition.org/sociologies/4916>
- Juliano, D. (2008). El pánico moral y la criminalización del trabajo sexual. En I. Holgado (ed.), *Prostituciones: Diálogos sobre sexo de pago*. Madrid: Icaria.
- Lamas, M. (2016). Feminismo y prostitución: La persistencia de una amarga disputa. *Debate Feminista*, 51, 18-35. DOI: 10.1016/j.df.2016.04.001

- Le Breton, D. (2013). Por una antropología de las emociones. *Revista Latinoamericana de Estudios sobre Cuerpos, Emociones y Sociedad*, 10, 69-79.
- Lozano, M. (2015). *Chicas nuevas 24 horas* [Documental]. Mafalda Entertainment.
- Macón, C. (2014). Género, afectos y política: Lauren Berlant y la irrupción de un dilema. *Debate Feminista*, 49, 163-186. DOI: 10.1016/S0188-9478(16)30009-3
- Marcus, G. E. (1995). Ethnography in/of the world system. *Annual Review of Anthropology*, 24, 95-117. DOI: 10.1177/1463499605059232
- Miller, I. (1999). *Anatomía del asco*. Madrid: Taurus.
- Peñamarín, C. (2015). Creatività e trasformazione culturale: Il dinamismo dei sistemi di significazione. *Versus: Quaderni di studi semiotici*, 121, 53-69.
- Peñamarín, C. (2016). La elaboración de pasiones y conflictos en la nueva esfera pública. *DeSignis*, 24, 35-60.
- Rubin, G. (1989). Reflexionando Sobre el sexo: Notas para una teoría radical de la sexualidad. En C. S. Vance (comp.), *Placer y peligro: Explorando la sexualidad femenina* (p. 113-190). Madrid: Editorial Revolución.
- Sabsay, L. (2018). Imaginarios sexuales de la libertad: Performatividad, cuerpos y fronteras. *Debate Feminista*, 55, 1-26. DOI: 10.22201/cieg.01889478p.2018.55.01
- Saiz-Echezarreta, V. (2012). Disposiciones afectivas y cambio social. *CIC: Cuadernos de Información y Comunicación*, 17, 107-133. <https://goo.gl/ejmnda>
- Saiz-Echezarreta, V. (2019). Mediatización de las controversias públicas: A propósito de la campaña sobre prostitución «Hola Putero». *Revista Mediterránea de Comunicación*, 10(1), 95-115. DOI: 10.14198/medcom2019.10.1.19
- Sanders, T., O'Neill, M. i Pitcher, J. (2009). *Prostitution: Sex work, policy & politics*. Los Ángeles: SAGE.
- Schillagi, C. (2011). Problemas públicos, casos resonantes y escándalos. *Polis: Revista de la Universidad Bolivariana*, 30. <https://goo.gl/NkaHvP>
- Sedgwick, E. K. (2003). *Touching feeling: Affect, pedagogy, performativity*. Durham: Duke University Press.
- Sennet, R. (2003). *El respeto: Sobre la dignidad del hombre en un mundo de desigualdad*. Barcelona: Anagrama.
- Serughetti, G. (2018). Rethinking force and consent, victimisation and agency: A feminist approach to prostitution policy. *Femeris*, 3(2), 79-107. DOI: 10.20318/femeris.2018.4321
- SFB Affective Societies (2016). Affective Societies – A Glossary: Register of Central Working Concepts. Working Paper SFB 1171. Berlín: Freie Universität. https://refubium.fu-berlin.de/bitstream/handle/fub188/19490/SFB1171_WP_01-16-2.pdf
- Wagenaar, H. i Altink, S. (2012). Prostitution as morality politics or why it is exceedingly difficult to design and sustain effective prostitution policy. *Sexuality Research and Social Policy*, 9(3), 279-292. DOI: 10.1007/s13178-012-0095-0
- Ward, E. i Wylie, G. (2017). *Feminism, prostitution and the state: The politics of neo-abolitionism*. Londres: Routledge.
- Weitzer, R. (2020). The campaign against sex work in the United States: A successful moral crusade sexuality. *Research and Social Policy*, 17, 399-414. DOI: 10.1007/s13178-019-00404-1
- Whittier, N. (2001). Emotional strategies: The collective reconstruction and display of oppositional emotions in the movement against child sexual abuse. En J. Goodwin, F. Polletta i J. M. Jasper (ed.), *Passionate politics: Emotions and social movement*. Chicago: University of Chicago Press.
- Zelizer, V. (2011). *Economic lives: How culture shapes the economy*. Noa Jersey: Princeton University Press.

NOTA BIOGRÀFICA

Vanesa Saiz Echezarreta

És professora de la Facultat de Comunicació de la Universidad de Castilla-La Mancha. Docent i investigadora en les àrees de teoria de la comunicació i de la informació, anàlisi sociocultural, semiòtica, estudis de gènere i feminisme. Membre del grup consolidat Semiòtica, Comunicació y Cultura (UCM) i coordinadora de la Sección de Estudios del Discurso en la Asociación Española de Investigación en Comunicación (AEIC).

Cristina Peñarín

És catedràtica de Teoria de la Informació en la Facultat de Ciències de la Informació de la Universidad Complutense de Madrid. Actualment IP del projecte «Problemas públicos y controversias: diversidad y participación en la esfera mediática». També és docent i investigadora especialista en semiòtica i comunicació, anàlisi sociosemiòtic dels aspectes imaginatius, ètics i afectius de l'esfera pública.

